Összefoglalás
a 2017. október 13-i „Vadgazda terepgyakorlat” tanulságairól

Horváth Ferenc és Katona Krisztián
Vácrátót, 2017. december 8., 12.

Helyszín: Valkó, Nagy Istrázsa-hegy Erdőrezervátum

A terepgyakorlatot vezette: Katona Krisztián (SZIE) és Horváth Ferenc (MTA ÖK)

Résztvevő hallgatók, ahogy az együttdolgozó csoportok kialakultak (aláhúzás jelzi a jegyzőkönyvek összeállítóit):

1. Baracsi Gergő, Kemény Bence, Tankó Tamás, Papp László, Horváth Tamás Tician, Zahorecz Sándor – [HF: a jegyzőkönyv jórészt nem értékelhető - NÉ]
2. Tóth Márk Péter, Bánsági György Mátyás, Bencze Dezső, Varga Bálint, Borsodi- Nagy Brigitta
3. Kiss Gergely, Sárga Csaba, Ruttner Ákos, Inotay Zsombor
4. Bodó Pálma, Katarov János, Kern Enikő, Melis Dániel, Scheirich Boglárka
5. Köteles Petra, Tóth Tímea, Lakatos Erzsébet Anna, Leiner Roland, Rapcsák Norbert
6. Puskás Réka, Makaria Milán, Rada Zoltán és Táborova Olga

A hallgatók hat csoportban dolgoztak, minden csoport külön jegyzőkönyvet készített a terepi tapasztalatokról.

A terepgyakorlat célkitűzései:

- a Nagy Istrázsa ER bemutatása és az Erdőrezervátum Program megismertetése
- a Valkói Erdészet erdőgazdálkodási - vadgazdálkodási területváltó tájgazdálkodási stratégiájának bemutatása és megtapasztalása
- vadnyomok és életjelek felismerésének és értékelésének terepi alkalmazása
- a kerítés hatásának és a cserjeszint állapotának közvetlen megtapasztalása
- a magterületet lezáró kerítés állapotának ellenőrzése
- a bekerített magterületen tapasztalható vadnyomok és életjelek – a vad jelen-létének/hiányának – dokumentálása, értékelése
- csoportmunka, minimális szintű terepi módszertan kipróbálása

Terepmunka eredményei (csoportokban):

Kerítés ellenőrzése: a magterületet (is) lezáró vadkerítés állapotának, épségének, hiányosságainak ellenőrzése

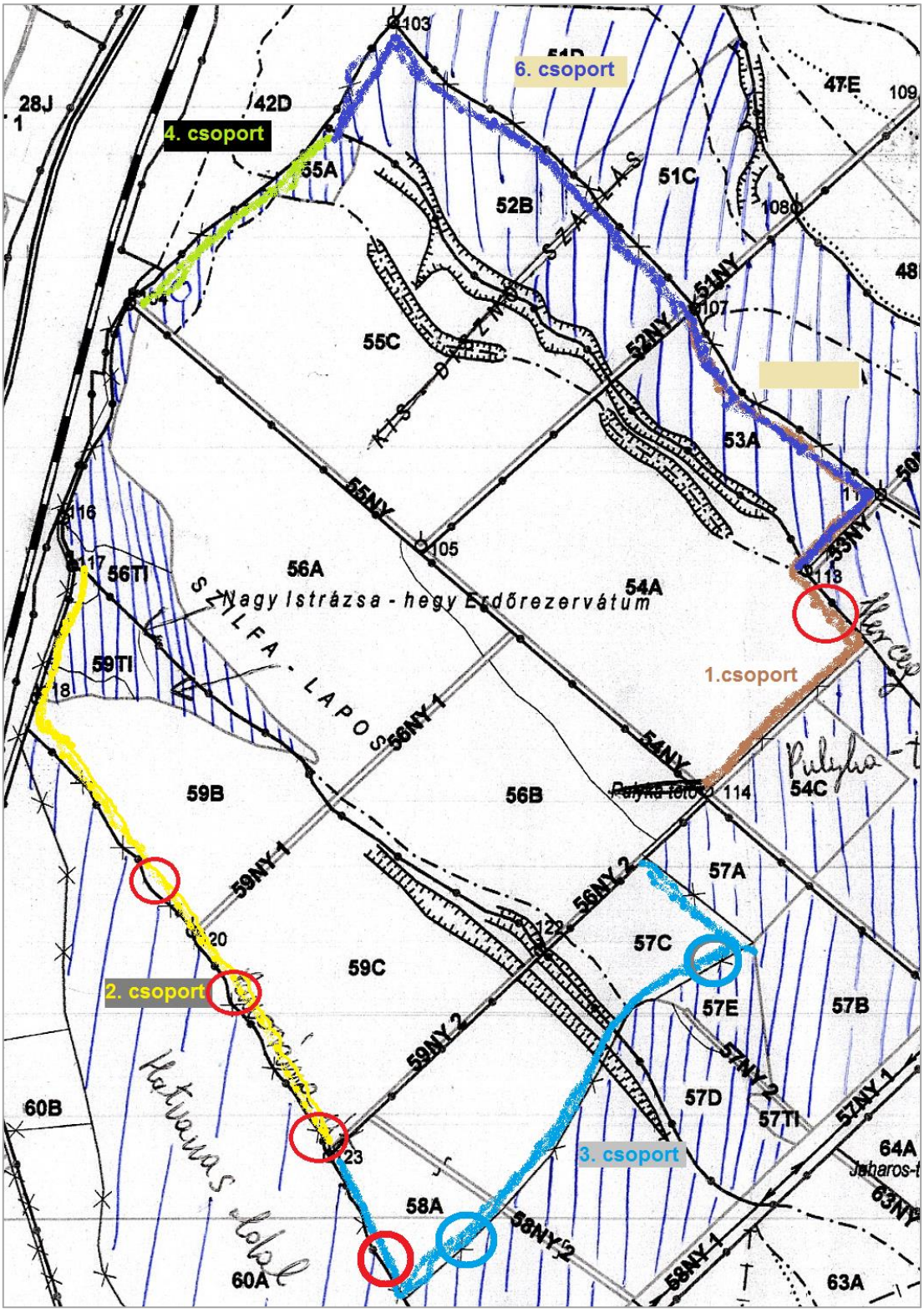

1. térkép – a piros körök a kerítés korábbi sérülését (54A) vagy jelenlegi rádőléseket (58A, 59B, 59C) jelentenek, a kék körök a kerítés behajlását, szarvas beugrási helyeket.

1. csoport (barna): [A Herceg-úti felső kapu mentén] „?… felül végig sérült kerítés”-t jegyeztek fel a munkatérképre, de ez a korábbi farádőlések nyoma lehetett, a gyakorlat utáni összefoglalóban nem említették.

2. csoport (sárga): [Panoráma út mentén a Szilfa-laposáig mentek] „… a bejárt területen a kerítésre 3 fa volt rádőlve” … ezek valószínűleg nem szakították be a kerítést, a gyakorlat utáni összefoglalóban nem jelezték, hogy súlyosan sérült volna a kerítés. Továbbá 3 [kisebb] lyuk, amelyek „valószínűleg róka aláásások miatt keletkeztek.” … sajnos képeket nem csináltak.

3. csoport (kék): 2-3 helyen behajlás [beugrott szarvas nyomaként? – kék körök], 1 helyen farádőlés, de a munkatérképen „kerítés kidőlt” felírás olvasható, a rádőlt fa „kidöntötte” valamennyire a kerítést (nincs fotó, valószínűleg nem súlyos, de javítandó

4. csoport (sárgászöld): A kerítést alig vizsgálták. Nem jeleztek problémát.

5. csoport: A rájuk eső kerítés-szakaszról nem írtak semmit, feltehetően nem volt említésre méltó helyzet.

6. csoport (sötétkék): Különösebb problémát nem észleltek.

Vadnyom felmérés: keresztező vadnyom, nyomsűrűség vizsgálat a Valkó felé eső – magas vadlétszámú területrészen, kiválasztott „A” vagy „B” útvonalak mentén, űrfotó térképen megjelölt, mintegy 500-1000 m-es útszakaszokon, amelyeket a csoportok választottak meg (nagy, de nem teljes átfedéssel).

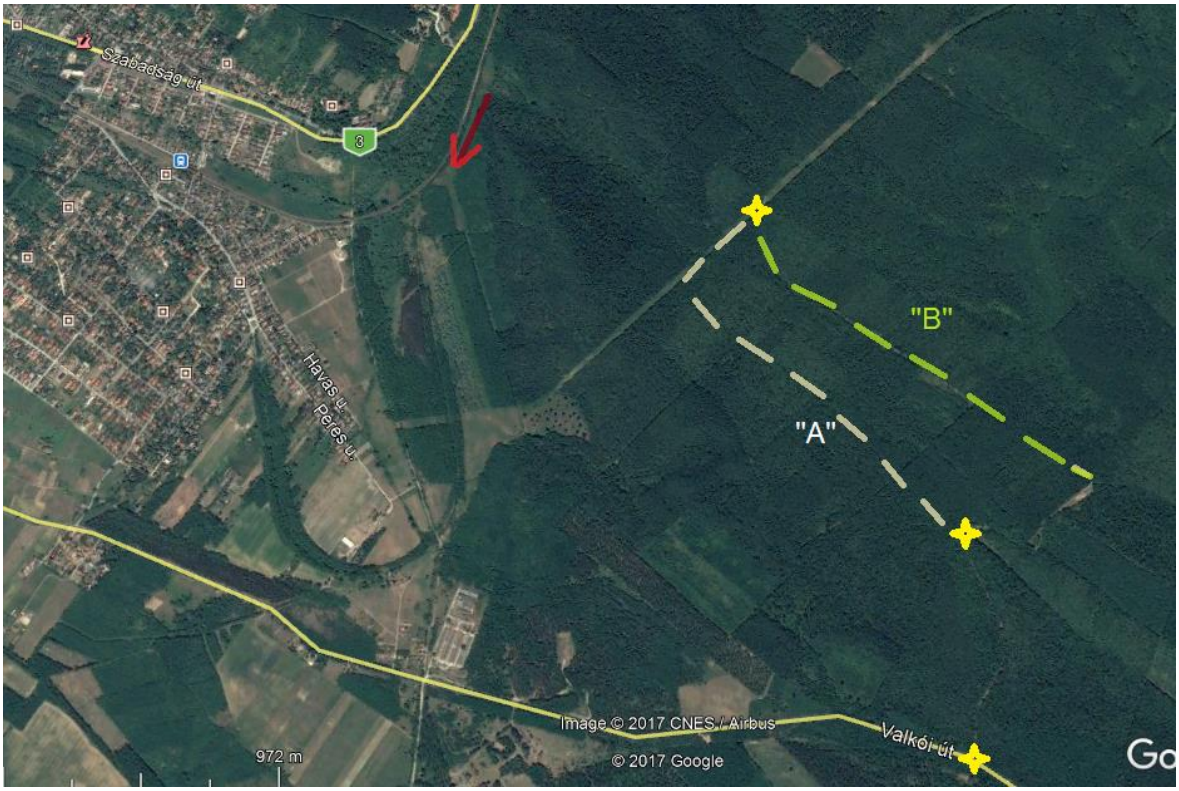

	1. csop.	2. csop.	3. csop.	4. csop.	5. csop.	6.csop	ÁTLAG
„A”/„B” út	B	B	B	A	B	A	
hossza	580m	800m	1300m	1000m	600m	780m	
gímszarvas	14	6	20	9	5	10	NÉ
őz	0	8	11	6	4	9	NÉ
vaddisznó	16	4	6	6	5	5	NÉ
dám	0	0	0	1	0	0	?
muflon	2	0	7	0	2	3	NÉ
ló (NÉ)	(X)			(2)		(1)	
egyéb (NÉ)			kutya-nyom			szarvas rudli	
Összesen	32 / 0.580km = 55/km	18 / 0.8km = 23/km	44 / 1.3km = 34/km	22 / 1km = 22/km	16 / 0.6km = 27/km	27 / 0.78km = 35/km	27/km

A felmérések eredményét nem értékeltük, de jellemző/tájékoztató információnak tekinthető, más hasonló felméréssel összevetve (pl. ugyanitt egy későbbi időpontban).

Cserjeszint összehasonlító felmérése a magas vadlétszámú és a kerítéssel kizárt erdőállományok között. Minden csoport 1-1 mintavételes felmérést készített a magas vadlétszámú, valamint a bekerített erdőrezervátum területen. A mintaterület hozzávetőleges mérete: 4 m^2 (1,13 m sugarú kör), a mintavételi helyeket a csoportok maguk választották ki és mérték ki (nem pontosan). 50 cm alatt, 50cm-130 cm között és 130 cm-nél magasabb (de 5 cm-nél vékonyabb) fákat ill. cserjéket kellett megszámolni. A módszertant elmondtuk, de a „felmérések” csak demonstrációs szempontból értékelhetők. A csoportok a felméréseket eltérő megbízhatósággal végezték el, igényesebb felkészítésre lett volna szükség.

Cserjeszint a **magas vadlétszámú területen**

	1. csop	2. csop	3. csop	4. csop	5. csop	6. csop	ÖSSZ
„csemete” 50 cm alatt		12 EBG	3 hárs	1r ?	4 MJ	5 MJ	NÉ
„cserjeszint” 50-130 cm		2 EBG	2 EBG	1r ? 1 hárs	2 MJ	3 MJ	NÉ
„magascserje” > 130 cm		1 EBG		2 T(?) 3 MJ	2 MJ	1 MJ	NÉ
rágottság		4r „rá-gáskár”	nincs	2 totál lerágott	nincs	30%	NÉ
ÖSSZESEN		15	5	8	8	9	NÉ
[HF megj.]	NÉ	„lékben”					

Cserjeszint a **bekerített magterületen**

	1. csop	2. csop	3. csop	4. csop	5. csop	6. csop	ÖSSZ
„csemete” 50 cm alatt	2 MJ	6	3 FAGY 2GY, 7H 1 kőris	12 ?	10 MJ	1 FAGY 1 VK 1 MJ	NÉ
„cserjeszint” 50-130 cm között	5 MJ	13	4 szeder 1 hárs 3 FAGY	4 EBG 1 MOGY 3 GY	5 MJ	2 FAGY 3 EBG	NÉ
„magascserje” > 130 cm	10 MJ	1			2 MJ	1 EBG	NÉ
rágottság	„nem rágott”	nincs	nincs	nincs	nincs	nincs	NÉ
egyéb		szeder(?) MK, VK					
ÖSSZESEN	17	20	21	20	17	9	NÉ

A módszertan (nem elég szigorú és nem elég egységes) alkalmazása nem teszi értékelhetővé az eredményeket, de mindenki „észrevette”, hogy a cserjeszint a bekerített részen sokkal sűrűbb (amely a számokban is tükröződik, de ennek többféle oka van) és nincs rágottság. A rágottság megítélése sem volt egységes. Alaposabb előkészítés szükséges.

Szélsőséges cserjeszint-sűrűség különbségek. Fotó: Katona Krisztián

Vad jelenlét megfigyelés, vadnyomok és életjelek felmérése és értékelése a bekerített erdőrezervátum területen.

A hat csoport a bekerített terület eltérő területrészét járta be, megfigyeléseiket összesítve érdemes figyelembe venni.

	1. csop	2. csop	3. csop	4. csop	5. csop	6.csop
kotorék			rókavár		1	
nem használt kotorék					2	
borzvár						
nem használt borzvár		1			1	
ÖSSZ.						
szarvas			nyom, hullaték, agancs-hántás		1 hull.	több hullaték, friss nyom és kifekvés
őz					1 hull.	
vaddisznó		tisztásnál hullaték			1 hull.	több friss hullaték
borz		tisztásnál latrina és csapás	ürülék		1 ürülék	
egyéb	NÉ			nem vad-mentes, de nem láttak; váltók, csapás; harkály nyomok fotózva		sűrű cserjeszint, jó vadbúvó hely, régi vaddisznó csontok

Bejáráskor nem volt benn nagyvad, de a friss nyomokból, hullatékokból és a friss agancs-verés nyomokból (mi is tapasztaltuk) egyértelmű, hogy időnként beszabadul szarvas és vaddisznó, talán őz is, de úgy látszik ki is megy. Ebben minden bizonnyal szerepet játszott a bikák szarvasbőgés során tapasztalható „elvakultsága”. Az erdőrezervátum kerítés „Panoráma út” felőli oldalán több, kisebb farádőlést találtak a hallgatók, továbbá a D-i (Juharos) felőli részen szarvasok beugrásának nyomait, ugyanitt sok szarvas nyomot is a kerítés mentén. Ez a rész úgy tűnik, hogy az összefutó kerítések miatt mintha „zsákutca” lenne, itt az állatok több helyen is megrekednek.

Mindezek mellett a cserjeszinten gyakorlatilag nem látszik rágás és a makkok is felszedetlenül hevernek a fák alatt. A korábban intenzíven használt dagonyázó hely (a Herceg-út közelében lévőt kerestük fel) száraz volt és használaton kívüli.

Szarvas agancsverés, agancs tisztítás (nem túl régi) nyoma a bekerített területen … ezek összességében jelentéktelen mértékűnek vehetők

A vízmosásokban és a meredek oldalakon több aktív kotorék található, a hallgatók által megtaláltaknál több. A nyomokból látszik, hogy a borz (talán több kotorékban is) tartósan jelen van (korábban is tapasztaltuk).

Egyéb érdekességek:

- petrezselyemgomba – *Hericium coralloides*, Tóth Márk Péter fotózta
- további ismeretlen „laska”-szerű gomba holtfán, Tóth Márk Péter fotózta
- további, még meghatározatlan nagygombák, Katona Krisztián képei
- vaddisznó koponya és csontmaradványok (3., 6. csoport)